

УДК 001:004.774

М. Я. Грет*Національна бібліотека України
імені В.І. Вернадського (м. Київ)***БЛОГОСФЕРА І БІБЛІОТЕЧНІ БЛОГИ В УКРАЇНІ**

Висвітлюється пошук ефективної стратегії виходу бібліотек у соцімережі та блоги. Розглядаються поняття «бібліотечна блогосфера», цілі, переваги, можливості бібліотечних блогів, особливий вид блогів – мікроблог Twitter, активне використання українськими бібліотеками нових можливостей для просування своїх послуг, ресурсів, підтримки інтересу до бібліотеки, книги, читання.

Бібліотека, блог, блогінг, мікроблог, інформація

Трансформація інформаційного масиву в цифрову форму привела до глобальних змін усієї системи інформаційних комунікацій. Нинішні процеси глобалізації та інформатизації супроводжуються зростанням обсягів інформаційних потоків, інтенсивністю інформаційних обмінів, що ставить нові вимоги до інформаційно-комунікативної діяльності бібліотек як суспільного інституту. Тому цікавим уявляється аналіз застосування блогів в інформаційній діяльності бібліотек, що дозволить ефективніше їх використовувати для різноманітних цілей та удосконалити зв'язок між ними та користувачами шляхом розширення можливостей застосування засобів комунікації.

Мета нашого дослідження – аналіз застосування блогів у сучасних умовах українських бібліотек. Для досягнення поставленої мети розглядаються цілі, переваги, можливості бібліотечних блогів, особливий вид блогів – мікроблог Twitter, використання їх українськими бібліотеками для просування своїх послуг, ресурсів, підтримки інтересу до бібліотеки, книги, читання та пріоритети застосування.

Окремі аспекти участі бібліотек у соціальних мережах досліджували К. Василькова, Т. Бондаренко, А. Ваганов, Е. Генієва, А. Єрмаков, Р. Скорнякова, А. Кирилова, А. Кульман, В. Орлов, В. Степанов. Проблемами блогів займалися дослідники Е. Алябьева, О. Горошко, Н. Курчакова, А. Попов, Н. Рогачева, Р. Блоод, Е. Корні, С. Херрін, М. Керен, Ф. Вiegас, О. Віннер. Рівень реалізації потенціалу бібліотечних блогів у контексті концепції «Бібліотека 2.0» розглядали Л. Трачук, А. Федоров, Н. Сергеева, О. Ліндеман, Д. Лоу та ін.

Переважає більшість названих дослідників пов'язує участь бібліотек у соціальних мережах та блогах зі створенням нового іміджу бібліотеки, формуванням її стратегії «виживання» в умовах втрати монополії на інформаційне обслуговування, спричиненими якісними змінами у сфері виробництва та отримання будь-яких видів інформації. Сама ж стратегія сьогодні перебуває у стадії розробки.

Серед завдань бібліотек важливими є анонс нових книг, оголошення конкурсів, проведення онлайн-опитування. Їх можна ефективно вирішувати за допомогою бібліотечних блогів, які дозволяють зробити таке спілкування більш самостійним і творчим. Блог веб-сайт, основним змістом якого є записи, що додають регулярно, зображення або мультимедіа, відкриті для читання й коментування. Невеликим бібліотекам, у тому числі й сільським, блог може замінити бібліотечний сайт.

Блоги мають різні цілі – від розвитку творчої активності читачів, ознайомлення з бібліотечними новинами, рекламування діяльності бібліотек в Інтернеті до обговорення стратегії розвитку бібліотек у нинішньому цифровому середовищі та створення нових бібліотечних продуктів. Таким чином, створюється своєрідна медіа-платформа для налагодження в Інтернеті діалогу з читачами. За допомогою блога можна запросити велику кількість людей взяти участь у різних діалогах з бібліотекою, паралельно збільшуючи контакти в різних країнах. До переваг бібліотечних блогів відносяться постійне оновлення контенту; поділ його на пости (розділи); подання постів у зворотній хронології (нові зверху); можливість коментування

Блог бібліотеки – це концентрація стратегії у сфері соціальних медіа. При цьому стратегія вбачається в просуванні корисного контенту і різних порад або рекомендацій (наприклад, що читати) й одержанні того самого взаємін (зворотний зв'язок). Ця стратегія орієнтована на людей. Що стосується соціальних мереж, то за їх допомогою бібліотека завжди може ініціювати дискусію й залучати до неї користувачів.

Соціальні медіа – це лише соціальний тип зв'язку. Саме у блізі бібліотека має найбільшу можливість бути собою. Бібліотекам необхідно бути доступними, і перш ніж розпочинати просування своїх бібліотек у соціальних медіа слід скласти стратегічний план, з прописаними цілями та завданнями. Якщо до розробки стратегії поставитися недостатньо серйозно, то в результаті можна отримати небажані наслідки, втрату користувачів, негативні відгуки в соціальних медіа [2].

Головним у блогінгу, на думку багатьох дослідників, є рівноправність учасників у мережі. Для того щоб бути успішним, потрібен лише актуальний, цікавий контент: зміст блога – правильні стратегії його подачі. Особисті блоги співробітників тієї чи іншої бібліотеки мають практично необмежений потенціал у поширенні відомостей, знань, ведення діалогу, просуванні продуктів і послуг і, головне, в організації двосторонньої комунікації. Розуміючи це, бібліотечні фахівці стали створювати особисті блоги, блоги-проекти [6, с.5].

Таким чином, бібліотечні блоги дають можливість:

створювати площадки для користувачів (читачів), залучених із соціальних мереж і більшість з яких лояльні саме до блогів, а не до офіційних бібліотечних сайтів;

використовувати інструменти й методи комунікації та просування в Інтернеті, некоректні для корпоративного бібліотечного сайту, але оптимально підходящі під формат корпоративного бібліотечного блога;

створювати корпоративні ресурси з достатньою кількістю тематичного контенту, оптимізованого під пошукові системи (тобто, який регулярно додається), що дає змогу постійно залучати цільових відвідувачів та привертати їхню увагу до бібліотеки;

вибудовувати зв'язок з користувачем (читачем) через передачу відчуттів особистісного аспекту співробітників і внутрішнього життя бібліотеки;

донести до аудиторії позицію бібліотеки в неофіційному вигляді.

Сьогодні сформувалося стійке поняття «бібліотечна блогосфера» як відображення нової якості комунікаційного середовища бібліотек. «Бібліотечна блогосфера» (від англ. library blogosphere) – термін, побудований аналогічно до терміна «ноосфера», який позначає сукупність усіх бібліотечних блогів як співтовариство або соціальну мережу [4].

Серед конкурентів бібліотек – коштовні інтернет-колекції, наукові репозитарії (архіви), проекти інформаційних інтернет-гігантів. Мережа породила якісно нові можливості для професійного інформаційного обслуговування й одночасно глобальну зміну способу читання. На зміну паперовим прийшли електронні видання, стандартними засобами для читання стали цифрові пристрої. На думку президента «Російської бібліотечної асоціації» В. Фірсова, роль бібліотек у цифрову епоху буде скромнішою, ніж у книжкову, за рахунок засобів мобільного доступу до інформації. Але водночас значно зростає значення бібліотек як експертних організацій, що займаються відбором інформації, її цільовим розповсюдженням [1, с.67].

У сучасних умовах бібліотечна блогосфера виступає своєрідним «дзеркалом життя», що відображає як актуальні проблеми суспільства, так і думку про них бібліотечного співтовариства. Блоги стали повноправним джерелом інформації. Завдяки розвитку нового медіа-середовища змінюються інформаційний порядок денний, характер і спосіб реагування аудиторій. Бібліотечний сайт може перетворити просто відвідувача, що прийшов до бібліотеки (завдяки соціальним медіа) у споживача контенту, послуги або продукту. Читач шукає середовище, де в режимі реального часу готові відповідати на його запитання, надають більше інтерактивних можливостей і сервісів. Саме сучасні інтерактивні сервіси, що постійно розвиваються, перетворюють випадкового відвідувача сайту бібліотеки в постійного користувача. Блог бібліотеки – найкращий спосіб вираження «Я» самої бібліотеки. Блог надає бібліотеці чудову можливість продемонструвати свій авторитет і давати поради (рекомендації), не вдаючись до зайвої повчальності.

Блог – це одночасно й офіційна, і неофіційна позиція – тестувати нові ідеї. Впровадження й комплексне використання бібліотечного сайту, блога, соціальних мереж і медіа дасть можливість грамотно й ефективно позиціювати бібліотеку в інформаційному просторі [7, с. 200].

Для реалізації цих завдань представлено проект «Пульс бібліотечної блогосфери» (www.biblionation.ru), розроблений під керівництвом Е. Сгорова: це розподіл уваги бібліотечних блогерів до тих або інших тем у часі. Його головна мета – актуальний моніторинг інформаційного простору бібліотечного життя. Завдання – збір та аналіз статистичних даних різних інформаційних джерел, у тому числі блогосфери, агрегація анонсів статей і заміток з бібліотечної справи й іншої відкритої інформації (закони, коментарі фахівців, прес- і пост-релізи конференцій, новини тощо), створення трафіку для цікавих статей.

Використовуючи дану систему, можна відслідковувати настрої бібліотечної блогосфери (найкоментованіші записи, найцікавіші пости), відображати рейтинги блогерів, виявляти тренди. Найбільш правильним підходом, на думку Д. Лоу, є огляд нових технологій як нових просторів, куди поставляються нові види інформації, а не як нових видів спілкування. Тобто, бібліотекам бракує активного філософського обговорення в рамках бібліотечної професії [5].

Пошуком ефективної стратегії виходу бібліотек у соцмережі блоги займаються й на теренах СНД. Бібліотечна блогосфера – дуже креативне середовище, навесні минулого року російські блогери організували літмоб «Як пройти до бібліотеки?», улітку провели Парад бібліотечних блогів, а восени – Всеросійську неконференцію бібліотечних блогерів у Єкатеринбурзі [3, с. 145].

Особливий вид блогів – мікроблог Twitter, повідомлення в якому не можуть перевищувати 140 символів. Завдяки цьому він короткий і оперативний. На думку багатьох бібліотекарів, ця технологія дає можливість швидко й без посередників одержувати будь-яку інформацію, налагоджувати оперативні контакти. Twitter може використовуватися для різних цілей: довідкова служба, місцеві й національні новини, бібліотечні новини, реклама нових книг і послуг, графік роботи бібліотеки, оголошення, двостороння комунікація.

Вітчизняні бібліотеки також усвідомлюють наявність недостатньої поінформованості суспільства про послуги, які вони надають, і для виправлення цього становища пропонують активніше користуватися можливостями соцмереж і блогів. Оскільки переважна частина молоді проводить по декілька годин на день у соціальних мережах, створення тематичних груп, присвячених бібліотекам, їх життю та модернізації, допоможе зацікавити потенційного читача та донести до нього інформацію. Для поширення інформації щодо змін у діяльності бібліотек та різних заходів, можна використовувати і блогосферу, тому що чимала кількість людей веде власні блоги та онлайн-щоденники на безкоштовних інтернет-платформах. Не кожна людина, яка не є користувачем бібліотеки, проглядатиме сайт цього закладу. А ось читати цікаві події в мережі молодіжних онлайн-ресурсів чи на сервісі миттєвих повідомлень Twitter скоріше за все буде. Більше того, цікаві новини спонукатимуть до того, аби читач вийшов на офіційний сайт бібліотеки, а потім став її реальним відвід-

увачем. До того ж можливість передплати на новини сайта, оновлення рубрик, дадуть змогу відвідувачам бібліотеки отримувати інформацію, не заходячи на сам сайт, адже не всі користувачі регулярно відвідують сайти, але майже всі регулярно перевіряють електронну пошту.

Сьогодні блоги в українському інформаційному просторі стали дуже популярними. Це пояснюється кількома чинниками. По-перше, їх мобільністю, адже публікуватися в Інтернеті таким чином дуже легко. По-друге, доступністю, адже інформація, опублікована в Інтернеті, доступна для всіх. Окрім того, існує декілька безкоштовних систем блогування, де будь-хто може зареєструватися та вести свій блог, не докладаючи особливих зусиль. До того ж блоги періодично скануються пошуковими системами, наприклад Google, Yahoo! та ін. З огляду на це блоги відіграють значну роль у створенні інформаційного простору суспільства, реалізації свободи слова та й просто в обговоренні різноманітних тем поміж людьми.

На жаль, сьогодні відсутній єдиний реєстр (у будь-якій формі) українських бібліотечних блогів. Найповніший список з існуючих українських і російських блогів подає «Бібліоміст». Серед 131 бібліотечних блогів, представлених у ньому, є як вітчизняні, так і зарубіжні, серед яких можна виділити авторські (блог Т. Ярошенко «Могілянська Бібліотекарка», К. Єфимової «Мышь библиотечная», «Пан бібліотекар») і корпоративні (блоги бібліотек, їхніх об'єднань, відділів – «Библиотека без барьеров» – неофіційний блог Центру для читачів з особливими потребами Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки, «Рок-н-ролл в библиотеке» – блог про автоматизацію бібліотек, бібліотеки, читачів).

В українському сегменті існують блоги відділів бібліотек, блоги, що стосуються професійного розвитку бібліотекарів, тощо.

Аналізуючи діяльність книгозбірень у цьому напрямі, можна констатувати, що бібліотеки дедалі більше використовують нові можливості для просування своїх послуг, ресурсів, підтримки інтересу до бібліотеки, книги, читання.

Підсумовуючи сказане, можна зауважити, що українські бібліотечні установи лише починають виходити в соцмережі та створювати блоги. Ця справа для вітчизняного бібліотечного середовища нова. Просування ресурсів та інформаційних сервісів бібліотеки відбувається поступово, і успіх у цій справі можливий лише за умови здійснення методичної роботи – розробки її стратегії, тактики і технології, а також проведення постійного аналізу статистичних даних про затребуваність тематичних розділів видань, що наявні в книгозбірнях, видів видань.

1. Белей Л. Інтернет – блог «живий журнал» як мовна спільнота: статус та специфіка комунікації / Л. Белей // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Ужгород, 2008. – Вип. 12. – С. 67–69. 2. Иванов В. Масова комунікація як соціальне явище / В. Иванов / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?art=article&article=118>. 3. Мироно-

вич В. Акцент на соціальності: що умеють браузеры, заточенные под Web 2.0. / В. Минович // hi-Tech PRO/ – К., 2011. – №3. – С. 144–148. 4. Омельченко Т. Використання соціальних сервісів Веб 2.0 для проектування інформаційних систем / Т. Омельченко // Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання [Електронний ресурс] / Ін-т інформ. технології і засобів навчання АПН України, Ун-т менеджменту освіти АПН України. – 2009. – №4 (12). – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em12/content/09atgsio.htm>. 5. Пелещин А. Веб 2.0 та семантичний веб: порівняльний аналіз перспективних тенденцій розвитку / А. Пелещин, О. Березко / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://it.ridne.net/web2-overview>. 6. Цибаленко Є. Інформатизація соціальних комунікацій: наукові концепції, правові складники та галузева структура: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. із соц. комун. / Є. Цибаленко – К., 2011. – 16 с. 7. Шеховцова О. Комунікативні засади написання щоденника / О. Шеховцова // Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки. – 2010. – №4. – Ч.2. – С. 199–204.

БЛОГОСФЕРА И БИБЛИОТЕЧНЫЕ БЛОГИ В УКРАИНЕ

Освещаются поиск эффективной стратегии выхода библиотек в соцсети и блоги. Рассматриваются понятия «библиотечная блогосфера», цели, преимущества, возможности библиотечных блогов, особый вид блогов – микроблог Twitter, активное использование украинскими библиотеками новых возможностей для продвижения своих услуг, ресурсов, поддержки интереса к библиотеке, книге, чтению.

BLOGOSPHERE AND LIBRARY BLOGS IN UKRAINE

Highlights the search for effective strategies to libraries in social networks and blogs. The concepts of “library blogosphere” goals, preferences, capabilities of library blogs, a special kind of blogs – microblog Twitter, the active use of Ukrainian libraries new opportunities to promote their services, resources, support interest in libraries, books, reading.

Стаття надійшла 24.09.2014